ئەندازیاری نەوت: ٦٠ ساڵ لە خزمەتی پیشەسازی نەوتی هەرێمدا

(ئامادەکاری: ئەندازیار هێرۆ سەلاحەدین)

ئەندازیاری نەوت یەکێکە لە کۆنترین لقەکانی پیشەسازی نەوت لە هەرێمی کوردستان، کە ڕۆڵێکی گرنگی هەبووە لە گەشەپێدانی ئابووری و دامەزراندنی هەزاران کەس. ئەم لقە لە ساڵی ١٩٦١ەوە دەستی بە ڕاهێنانی یەکەم گرووپی خوێندکاران کرد، کە ژمارەیان ٢٣ کەس بوو. ئەو کاتە تەنها یەک کۆلێژ هەبوو بۆ ئەم بوارە، ئەویش لە شارێکی دوور لە کێڵگە نەوتییەکان. ئەمە وای لە زۆر لە خوێندکارانی ئەو سەردەمە دەکرد بە قورسی بیر لە خوێندن بکەنەوە.

ئەو کەسانەی لە ساڵانی سەرەتادا دەستیان بە خوێندن کرد، زۆربەیان کوڕانی ئەو خێزانانە بوون کە پێشتر کارمەندی کۆمپانیا نەوتییەکان بوون. بۆ زۆرێک لەوان، خوێندن تەنها ڕێگەیەک بوو بۆ بەدەستهێنانی پلەیەکی باشتر و مووچەیەکی بەرزتر. ئەو کات ڕێژەی ئەوانەی تەواو دەکرد زۆر بەرز بوو، چونکە دەزانرا دوای دەرچوون دەچنە ناو کێڵگەکان و کارەکەیان بەردەوام دەبێت.

لە ساڵی ١٩٧٠ەوە، کۆلێژی ئەندازیاری نەوت گواستەوە بۆ شوێنێکی نزیکتر لە کێڵگەکان، بەڵام ژمارەی خوێندکاران هێشتا کەم بوو. تا کۆتایی دەیەی حەفتاکان، تەنها ٨٠ کەس لە هەموو قۆناغەکاندا خەریکی خوێندن بوون. ئەم ژمارەیە بەرامبەر بە پێداویستی بازاڕ زۆر بچووک بوو، بۆیە زۆرجار کۆمپانیاکان ناچار دەبوون کەسانی بێ ئەزموون دابمەزرێنن و ڕاهێنانیان لەسەر کار بۆ بکەن.

ساڵی ١٩٨٠ بە ڕاپەڕینی خوێندکاران دەستی پێکرد، کە کاریگەرییەکی گەورەی لەسەر ئەندازیاری نەوت هەبوو. زۆرێک لە خوێندکارانی ئەو کاتە بەشداری چالاکییەکان بوون و دواتر بە هۆی ئەو بەشداریکردنەوە ڕووبەڕووی سزا بوونەوە. هەندێکیان ناچار بوون وانەکانیان بڕاوەستێنن، هەندێکی تریش بە تەواوی لە خوێندن دوورخرانەوە. ئەم ڕووداوانە کاریگەرییەکی خراپیان لەسەر ژمارەی ئەو کەسانە هەبوو کە دەیانویست ببنە ئەندازیاری نەوت.

دوای ڕاپەڕین، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو کەمی کرد. لە ساڵی ١٩٨٣ەوە، تەنها ٣٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، کە ئەمە نزمترین ژمارە بوو لە مێژووی کۆلێژەکە. ئەو کاتە زۆرێک لە کۆمپانیا نەوتییەکان داخران یان کارەکانیان ڕاگیرا، بۆیە کەس هەستی بە پێویستی بە ئەندازیاری نەوت نەدەکرد. ئەمە وای لە زۆر لە خوێندکارانی ئەو سەردەمە دەکرد بە قورسی بیر لە خوێندن بکەنەوە.

لە ساڵی ١٩٩١ەوە، دوای ڕاپەڕینی گەلانی کوردستان، بارودۆخەکە گۆڕا. کۆمپانیا نەوتییەکان دەستیان بە چالاکی کرد و پێویستیان بە ئەندازیاری نەوت هەبوو. ئەمە وای کرد ژمارەی خوێندکاران بە خێرایی زیاد بکات. لە ساڵی ١٩٩٥ەوە، ٦٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٠٠ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو زیادی کرد. لە ساڵی ٢٠٠٥ەوە، ١٢٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠١٠ەوە، ١٥٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠١٥ەوە، ٢٠٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٢٠ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو کەمی کرد. لە ساڵی ٢٠٢٠ەوە، ١٥٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢١ەوە، ١٢٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٢ەوە، ٩٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٢٣ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو زیادی کرد. لە ساڵی ٢٠٢٣ەوە، ١٣٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٤ەوە، ١٤٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٥ەوە، ١٦٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

ئەندازیاری نەوت لە ساڵانی ڕابردوودا ڕووبەڕووی چەند ئاستەنگێک بووەتەوە، بەڵام هێشتا یەکێکە لە باشترین بڕوانامەکان بۆ گەنجان. ئەو کەسانەی ئەم بڕوانامەیە وەردەگرن، زۆربەیان بە ئاسانی کار دەدۆزنەوە و مووچەیەکی باشیان دەست دەکەوێت. ئەمە وای کردووە زۆر لە خێزانەکان هانی منداڵەکانیان بدەن بۆ خوێندنی ئەم بوارە، چونکە دەزانن داهاتووێکی ئاسوودەیان بۆ دابین دەکات.

ئەندازیاری نەوت بوارێکی ئاڵۆزە و پێویستی بە ژمارەیەکی زۆر هەیە لە بیرکاری و فیزیا. ئەو کەسانەی دەیانەوێت بچنە ئەم بوارەوە، دەبێت بە باشی لە ئامادەییدا ئامادەکاری بکەن. هەروەها پێویستە بە زمانی ئینگلیزی شارەزا بن، چونکە زۆربەی کتێبەکان و توێژینەوەکان بە ئینگلیزی نووسراون. ئەمە وای لە زۆر لە خوێندکارانی ئەو سەردەمە دەکرد بە قورسی بیر لە خوێندن بکەنەوە.

ئەو کەسانەی لە ساڵانی سەرەتادا دەستیان بە خوێندن کرد، زۆربەیان کوڕانی ئەو خێزانانە بوون کە پێشتر کارمەندی کۆمپانیا نەوتییەکان بوون. بۆ زۆرێک لەوان، خوێندن تەنها ڕێگەیەک بوو بۆ بەدەستهێنانی پلەیەکی باشتر و مووچەیەکی بەرزتر. ئەو کات ڕێژەی ئەوانەی تەواو دەکرد زۆر بەرز بوو، چونکە دەزانرا دوای دەرچوون دەچنە ناو کێڵگەکان و کارەکەیان بەردەوام دەبێت.

لە ساڵی ١٩٧٠ەوە، کۆلێژی ئەندازیاری نەوت گواستەوە بۆ شوێنێکی نزیکتر لە کێڵگەکان، بەڵام ژمارەی خوێندکاران هێشتا کەم بوو. تا کۆتایی دەیەی حەفتاکان، تەنها ٨٠ کەس لە هەموو قۆناغەکاندا خەریکی خوێندن بوون. ئەم ژمارەیە بەرامبەر بە پێداویستی بازاڕ زۆر بچووک بوو، بۆیە زۆرجار کۆمپانیاکان ناچار دەبوون کەسانی بێ ئەزموون دابمەزرێنن و ڕاهێنانیان لەسەر کار بۆ بکەن.

ساڵی ١٩٨٠ بە ڕاپەڕینی خوێندکاران دەستی پێکرد، کە کاریگەرییەکی گەورەی لەسەر ئەندازیاری نەوت هەبوو. زۆرێک لە خوێندکارانی ئەو کاتە بەشداری چالاکییەکان بوون و دواتر بە هۆی ئەو بەشداریکردنەوە ڕووبەڕووی سزا بوونەوە. هەندێکیان ناچار بوون وانەکانیان بڕاوەستێنن، هەندێکی تریش بە تەواوی لە خوێندن دوورخرانەوە. ئەم ڕووداوانە کاریگەرییەکی خراپیان لەسەر ژمارەی ئەو کەسانە هەبوو کە دەیانویست ببنە ئەندازیاری نەوت.

دوای ڕاپەڕین، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو کەمی کرد. لە ساڵی ١٩٨٣ەوە، تەنها ٣٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، کە ئەمە نزمترین ژمارە بوو لە مێژووی کۆلێژەکە. ئەو کاتە زۆرێک لە کۆمپانیا نەوتییەکان داخران یان کارەکانیان ڕاگیرا، بۆیە کەس هەستی بە پێویستی بە ئەندازیاری نەوت نەدەکرد. ئەمە وای لە زۆر لە خوێندکارانی ئەو سەردەمە دەکرد بە قورسی بیر لە خوێندن بکەنەوە.

لە ساڵی ١٩٩١ەوە، دوای ڕاپەڕینی گەلانی کوردستان، بارودۆخەکە گۆڕا. کۆمپانیا نەوتییەکان دەستیان بە چالاکی کرد و پێویستیان بە ئەندازیاری نەوت هەبوو. ئەمە وای کرد ژمارەی خوێندکاران بە خێرایی زیاد بکات. لە ساڵی ١٩٩٥ەوە، ٦٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٠٠ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو زیادی کرد. لە ساڵی ٢٠٠٥ەوە، ١٢٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠١٠ەوە، ١٥٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠١٥ەوە، ٢٠٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٢٠ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو کەمی کرد. لە ساڵی ٢٠٢٠ەوە، ١٥٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢١ەوە، ١٢٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٢ەوە، ٩٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

لە ساڵی ٢٠٢٣ەوە، ژمارەی خوێندکاران بە شێوەیەکی بەرچاو زیادی کرد. لە ساڵی ٢٠٢٣ەوە، ١٣٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٤ەوە، ١٤٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا. لە ساڵی ٢٠٢٥ەوە، ١٦٠ کەس دەستیان بە خوێندن کرد، ژمارەیەک کە لە ساڵانی دواتر بە ئاسانی تێپەڕێنرا.

ئەندازیاری نەوت لە ساڵانی ڕابردوودا ڕووبەڕووی چەند ئاستەنگێک بووەتەوە، بەڵام هێشتا یەکێکە لە باشترین بڕوانامەکان بۆ گەنجان. ئەو کەسانەی ئەم بڕوانامەیە وەردەگرن، زۆربەیان بە ئاسانی کار دەدۆزنەوە و مووچەیەکی باشیان دەست دەکەوێت. ئەمە وای کردووە زۆر لە خێزانەکان هانی منداڵەکانیان بدەن بۆ خوێندنی ئەم بوارە، چونکە دەزانن داهاتووێکی ئاسوودەیان بۆ دابین دەکات.

ئەندازیاری نەوت بوارێکی ئاڵۆزە و پێویستی بە ژمارەیەکی زۆر هەیە لە بیرکاری و فیزیا. ئەو کەسانەی دەیانەوێت بچنە ئەم بوارەوە، دەبێت بە باشی لە ئامادەییدا ئامادەکاری بکەن. هەروەها پێویستە بە زمانی ئینگلیزی شارەزا بن، چونکە زۆربەی کتێبەکان و توێژینەوەکان بە ئینگلیزی نووسراون. ئەمە وای لە زۆر لە خوێندکارانی ئەو سەردەمە دەکرد بە قورسی بیر لە خوێندن بکەنەوە.

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد

(ئامادەکاری: ئەندازیار هێرۆ سەلاحەدین)

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد

هەڵمەتی دار بۆ ڕێگرتن لە لەناوچوونی دارستانەکانی ڕەزگەرد دەستی پێکرد